

Menukaart Laaggeletterdheid

Menukaart laaggeletterdheid voor basisscholen in de regio Nijmegen

1. Strategie ontwikkelen

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning ¹	Kosten
Oriënterend gesprek Wie: directeur, ib-er, zorgcoördinator, coördinator Brede School, logopedist, GS-adviseur en/of JGZ-verpleegkundige Doel: vraag van de school helder krijgen	Menukaart laaggeletterdheid	Stichting Lezen & Schrijven ROC Nijmegen GGD Gelderland-Zuid	Kosteloos

¹ Waar meerdere organisaties worden genoemd kiest u voor de contactpersoon waar u al mee bekend bent. Zie bijlage voor contactpersonen en contactgegevens.

<p>Wat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herken je het probleem? Waar loop je als school tegenaan? • Inschatten hoeveel ouders mogelijk laaggeletterd zijn • Wat kan de rol van de school zijn • Wat doet de school al • Menukaart: mogelijke activiteiten + beschikbare ondersteuning • Wensen /mogelijkheden van de school 		Bibliotheek Gelderland-Zuid	
<p>Plan van aanpak opstellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • concrete doelen • concrete activiteiten • communicatieplan: hoe en wanneer informeren en betrekken van medewerkers en ouders; onderwerp agenderen bij bestaande overleggen • tijdpad opstellen • benoemen van een aandachtsfunctionaris laaggeletterdheid • plan voor borging <p>Draagvlak creëren: bespreken van plan van aanpak met teamleiders, oudercommissie, medezeggenschapsraad</p>	<p>Stappenplan 'Aanpak laaggeletterdheid bij ouders' van de Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>http://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/LenS_Stappenplan_ouders_WEB.pdf</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Nijmegen</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p> <p>Bibliotheek Gelderland-Zuid</p>	Kosteloos
<p>Optie:</p> <p>Aansluiten bij het bondgenootschap laaggeletterdheid regio Nijmegen: diverse organisaties stimuleren elkaar om een bijdrage te leveren aan het bestrijden van laaggeletterdheid in de regio</p>	<p>http://www.laaggeletterdheidnijmegen.nl/</p>	Stichting Lezen & Schrijven	Kosteloos

2. Bewustwording en draagvlak creëren bij medewerkers en ouders

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
E-learning voor medewerkers	http://elearning.lezenenschrijven.nl/	Stichting Lezen & Schrijven	Kosteloos
<p>Algemene voorlichting aan medewerkers: wat houdt laaggeletterdheid in, hoe vaak komt het voor, wat kun je er aan doen, ervaringen van een taalambassadeur (ervaringsdeskundige)</p> <p>Doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bewustwording van bestaan en impact laaggeletterdheid - herkennen van signalen laaggeletterdheid 	Algemeen informatiepakket: factsheet laaggeletterdheid, herkenningwijzer, taalaanbod	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Nijmegen</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p> <p>Bibliotheek Gelderland-Zuid</p> <p>Inter-lokaal</p> <p>Tandem</p> <p>Altijd in samenwerking met een taalambassadeur</p>	Vrijwilligers-vergoeding voor ambassadeur: € 4,50 per uur

3. Medewerkers signaleren welke ouders laaggeletterd zijn, maken dit bespreekbaar en verwijzen naar passend taalaanbod

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>Afspraken maken over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar signalen worden verzameld • Wie het beste ouders kan aanspreken • Bijhouden van signalen en verwijzingen • Regelmatig agenderen van het bespreken van ervaringen 	<p>Stappenplan 'Aanpak laaggeletterdheid bij ouders' van de Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>http://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/LenS_Stappenplan_ouders_WEB.pdf</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Nijmegen</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p> <p>Bibliotheek Gelderland-Zuid</p>	<p>Kosteloos</p>
<p>Materialen over signaleren en verwijzen verspreiden (voor zover bij stap 2 nog niet gebeurd)</p>	<p>Algemeen informatiepakket: factsheet laaggeletterdheid, herkenningswijzer, taalaanbod</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p> <p>ROC Nijmegen</p> <p>GGD Gelderland-Zuid</p> <p>Bibliotheek Gelderland-Zuid</p>	<p>Kosteloos</p>
<p>Workshop voor medewerkers als vervolg op de algemene voorlichting. Dit kan ook met meerdere scholen samen georganiseerd worden.</p> <p>Bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en</p>	<p>Tijdens de training krijgen deelnemers eventueel benodigd materiaal uitgereikt.</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p>	<p>Ongeveer € 500,- per training</p>

verwijzen door gesprekken te <i>oefenen met acteur</i> Doelen: <ul style="list-style-type: none"> - bespreekbaar kunnen maken van laaggeletterdheid - doorverwijzen naar aanbod in de regio 			
--	--	--	--

4. Communicatie met ouders vereenvoudigen

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
In kaart brengen welke schriftelijke informatie voor ouders bestemd is: schoolgids, website, ouderportaal, nieuwsbrieven, uitnodigingen, ...	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Een taalambassadeur (ervaringsdeskundige) kan brieven, schoolgids, website, digitaal portaal e.d. beoordelen vanuit het perspectief van een laaggeletterde.	N.v.t.	ROC Nijmegen	Vrijwilligers-vergoeding voor ambassadeur: € 4,50 per uur
Aanpassen schriftelijke communicatie	A4-tje met tips over eenvoudige communicatie	GGD Gelderland-Zuid	Kosteloos
Aanpassen mondelinge communicatie	A4-tje met tips over eenvoudige communicatie	GGD Gelderland-Zuid	Kosteloos

5. (Optie) Faciliteren taalaanbod voor ouders op school

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>'Taal voor thuis': cursus voor ouders die moeite hebben met taal en daardoor minder betrokken zijn bij school.</p> <p>Ouders leren onder andere hoe ze de taalontwikkeling van hun kind kunnen stimuleren en hoe ze kunnen helpen met huiswerk.</p> <p>Doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vergroten ouderbetrokkenheid - Drempel verlagen naar deelname - regulier taaltraject 	<p>Lesmateriaal Taal voor Thuis uitgesplitst naar 2-5 jarigen en 6-12 jarigen</p> <p>http://www.lezenenschrijven.nl/voorkomen/taal-voor-thuis</p>	<p>Stichting Lezen & Schrijven</p>	<p>Inzet vrijwilligers en materiaal is kosteloos.</p> <p>Locatie en koffie/thee: voor rekening van school</p>
<p>Cursus basisvaardigheden (bij minimaal 8 deelnemers)</p> <p>Inhoud: Nederlands, rekenen en digitale vaardigheden.</p> <p>Deelnemers leren wat ze willen of moeten leren. Ze werken in eigen tempo en niveau.</p> <p>Doel: deelnemers kunnen beter lezen, schrijven, rekenen of met de computer omgaan.</p> <p>Voorbeelden: post lezen; formulieren invullen;</p>	<p>Cursusmateriaal van het ROC</p> <p>https://www.roc-nijmegen.nl/student/volwasseneducatie/basiseducatie-intro</p>	<p>ROC Nijmegen</p>	<p>Locatie en koffie/thee: voor rekening van school</p> <p>Deelname cursus: € 40,- per persoon</p>

<p>een e-mail sturen; iets opzoeken op internet; geldzaken regelen, omgaan met maten, gewichten en procenten.</p> <p>NB Als er te weinig deelnemers zijn om een cursus op school te geven, dan kan worden verwezen naar een van de ROC-locaties.</p>			
--	--	--	--

6. Aanvullend en verrijkend aanbod om laaggeletterdheid bij kinderen te voorkomen

Waar mogelijk combineren met het stimuleren van laaggeletterde ouders om taalles te gaan volgen

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
<p>Boekstart in de kinderopvang: een vervolg op Boekstart (leesbevordering voor baby's. Alle ouders van kinderen rond de 3 maanden kunnen een boekstartkoffertje ophalen en lid worden van de bibliotheek, dit kun je navragen bij de ouders. Zie: https://www.boekstart.nl/wat-is-boekstart/).</p> <p>Doel: Voorlezen krijgt een structurele plek binnen de kinderopvang, om zodoende leesplezier en taalontwikkeling van jonge kinderen te bevorderen.</p>	<p>http://boekstartpro.nl/page/7074/BoekStart+in+de+kinderopvang</p> <p>Foldermateriaal over Boekstart. Deze is ook beschikbaar voor laaggeletterde ouders / laagtaalvaardige gezinnen en in andere talen.(Frans, Duits, Engels, Spaans, Turks, Eritrees)</p>	<p>Bibliotheek Gelderland-Zuid</p>	<p>Bijdrage per school per leerling. Neem contact op met bibliotheek</p>

<p>Inhoud:</p> <p>Deskundigheidsbevordering</p> <ul style="list-style-type: none"> • training interactief voorlezen voor pedagogisch medewerkers • training voor voorleescoördinatoren met als doel het structureel inbedden van leesbevordering door het maken van een leesplan <p>Organiseren van netwerkbijeenkomsten /inspiratiebijeenkomsten voor de voorlees-coördinatoren.</p>			
<p>De Bibliotheek Gelderland-Zuid ondersteunt het basisonderwijs bij het stimuleren van leesplezier en het vergroten van digitale geletterdheid.</p> <p>Een speciaal concept is de Bibliotheek <i>op school</i>.(BOS).</p> <p>Bibliotheek <i>Op School</i>: een landelijke aanpak voor het basisonderwijs, waarin bibliotheken en scholen structureel samenwerken aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen.</p> <p>Bouwstenen van de Bibliotheek op School:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantrekkelijke collectie op school. - alle kinderen zijn meteen lid van Bibliotheek. - digitaal portaal Schoolwise. - deskundigheidsbevordering voor leerkrachten, ouders en vrijwilligers. <p>Dit alles wordt ondersteund door een leesmediaconsulent van de bibliotheek.</p>	<p>Voor aanbod projecten: Brochure 'Lang zullen we lezen': projecten voor basisonderwijs rond leesbeleving en digitale geletterdheid. https://www.obgz.nl/leren/scholen/basisonderwijs.html</p>	<p>Bibliotheek Gelderland-Zuid</p>	<p>Bijdrage per school per leerling. Neem contact op met bibliotheek</p>

Ouderbetrokkenheid: Workshop voor ouders rondom taalontwikkeling, voorlezen en gebruik van sociale media.	Tips over voorlezen / mediagebruik	Bibliotheek Gelderland-Zuid	Prijs op maat
Optie: taalambassadeur (ervaringsdeskundige) uitnodigen bij workshop voorlezen aan ouders.		ROC Nijmegen	Vrijwilligers-vergoeding voor ambassadeur: € 4,50 per uur
VoorleesExpress: vrijwilligers stimuleren voorlezen in (taalarme) gezinnen met kinderen die moeite hebben met de Nederlandse taal Mogelijk vervolg: deelname ouders aan Taal voor Thuis	http://voorleesexpress.nl/locatie/nijmegen https://voorleesexpress.nl/locatie/view/bergendal	Bibliotheek Gelderland-Zuid Tandem	Kosteloos
'Scoor een boek (vanaf 2018): project waarin leerlingen van groep 5 en 6 tien weken lang hun best doen om zoveel mogelijk boeken te lezen. NEC-spelers hebben een stimulerende rol. Via een thuiseditie wordt gestimuleerd dat ook thuis (meer) wordt gelezen. Kan een vervolg zijn op deelname aan de VoorleesExpress.	Poster met stickers voor elk gelezen boek	Bibliotheek Gelderland-Zuid	Neem contact met de bibliotheek

7. Borgen in beleid

Activiteit	Materiaal	Ondersteuning	Kosten
Aandacht voor laaggeletterdheid in beleidsplannen en scholingsplan (nieuwe) medewerkers opnemen. <ul style="list-style-type: none"> - Thema laaggeletterdheid op de agenda van het team houden - Thema laaggeletterdheid onder de aandacht van 	Stappenplan 'Aanpak laaggeletterdheid bij ouders' van de Stichting Lezen & Schrijven	Stichting Lezen & Schrijven ROC Nijmegen	Kosteloos

<p>ouders houden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Activiteiten organiseren tijdens Kinderboekenweek, voorleesdagen, week van de alfabetisering - Bijhouden en doorspelen van actuele informatie, nieuwe materialen 	<p>http://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/LenS_Stappenplan_ouders_WEB.pdf</p>	<p>GGD Gelderland-Zuid Bibliotheek Gelderland-Zuid</p>	
<p>Regelmatig evalueren en waar nodig bijstellen van het plan van aanpak</p>		<p>Stichting Lezen & Schrijven ROC Nijmegen GGD Gelderland-Zuid Bibliotheek Gelderland-Zuid</p>	<p>Kosteloos</p>

Bijlage 1   Contactgegevens

Stichting Lezen & Schrijven

Lisanne Veraart; projectleider Rayon Oost

06 - 15 53 94 57 of lisanne@lezenenschrijven.nl

GGD Gelderland-Zuid, afdeling Gezond Leven

Bernadette Janssen – de Bondt; adviseur Gezonde School, themaspecialist laaggeletterdheid

088 - 144 71 19 of bjanssen@ggd gelderland zuid.nl

ROC Nijmegen, team Educatie

Jet van den Berk – Wijdeveld; coördinator basiseducatie, docent, trajectbegeleider, netwerker

06 – 19 59 96 95 of j.wijdeveld@roc-nijmegen.nl

Bibliotheek Gelderland-Zuid

Willeke Buijssen, programmacoördinator primair onderwijs en voorschools → Bibliotheek Op School; workshop voorlezen voor ouders; Scoor een boek

024 - 327 49 53 of wbuijssen@obgz.nl

Bibliotheek Gelderland-Zuid

Marijke Buursen, programmacoördinator sociaal domein en volwasseneneduactie → Coördinatie Taalhuizen, Taalcafe's , mediavaardigheidsaanbod OBGZ

024 - 327 49 87 of mbuursen@obgz.nl

Bibliotheek Gelderland Zuid

Lonneke Bisschop, programmacoördinator voorschools en primair onderwijs → BoekStart; VoorleesExpress; actief ouderschap; workshop voorlezen voor ouders

024 - 327 59 49 of lbisschop@obgz.nl

Tandem Welzijn

Anita Schiks; pedagoog, projectleider VoorleesExpress Nijmegen, brede school coördinator De Kleine Wereld

06 – 53 86 17 32 of a.schiks@tandemwelzijn.nl